

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Розглянуто проблеми працевлаштування з точки зору гендерного аспекту. Охарактеризовано структуру зайнятих на ринку праці та бажаючих працевлаштуватися залежно від статевої ознаки.

Аннотация. Рассмотрены проблемы трудоустройства с точки зрения гендерного аспекта. Охарактеризована структура занятых на рынке труда и желающих трудоустроиться в зависимости от полового признака.

Annotation. The problems of employment are considered from point of gender aspect. A structure of those employed at the labour market and persons interested to be placed in a job depending on a sexual sign is characterized.

Ключові слова: працевлаштування, професійна сегрегація, гендерні аспекти.

Гендерний підхід є важливою частиною комплексного вивчення проблем ринку праці, оскільки розкриває механізми гендерної нерівності зайнятості, виявляє його причини і наслідки.

Жінки в Україні юридично мають рівні з чоловіками права. Але, на жаль, принцип статевої рівності швидше декларується, ніж виконується. Часто жінкам відмовляють у роботі через високу вірогідність їх виходу в декрет.

Гендерні аспекти розглядали такі вітчизняні вчені, як: Власенко Н. С., Виноградова Л. Д., Калачова І. В., Хохлова Т. П., а також американські: М. Хенінг, А. Жарден, Дж. Роузнер [1].

Навіть у розвинених країнах існують "чоловічі" і "жіночі" професії. Таке явище в науковій літературі називається гендерною професійною сегрегацією. Це зумовлено диспропорціями в рівні оплати і кар'єрних можливостях праці чоловіків та жінок [2]. Таким чином, аналіз гендерних аспектів зайнятості важливий як з точки зору соціальної справедливості, так і підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Згідно з індексом гендерної рівності Social Watch, Україна займає 34 місце серед 154 країн світу. При цьому безробітних жінок більше, ніж чоловіків, і працюють вони на 4 – 6 годин більше. Програми збалансованості сімейного і робочого життя відсутні. Також, за словами експертів, в українських органах законодавчої влади працюють тільки 8,5 % жінок. Частка жінок серед власників великого бізнесу – усього 2 % [3].

Необхідним є аналіз структури ринку праці за останніми даними. Допоможуть у цьому результати дослідження сайту з пошуку персоналу HeadHunter.com.ua до конференції "Жінки у бізнесі" [4].

За станом на грудень 2010 року на сайтах працевлаштування містилося більше 45 тисяч резюме претендентів, жінок і чоловіків, і понад 5 тисяч вакансій від українських і міжнародних компаній. Ситуація про кількість бажаючих знайти роботу за гендерним аспектом проілюстрована на рис. 1.

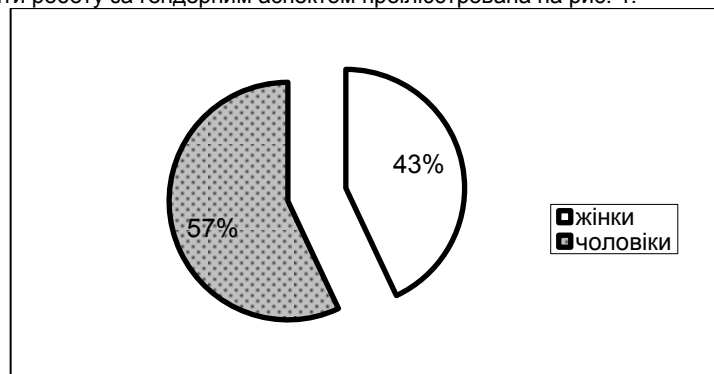

Рис.1. Структура бажаючих працевлаштуватися за гендерним аспектом

Вивчення бази резюме HeadHunter.com.ua показує, що чоловіків представлено на ринку праці більш масово – 58 %.

Вік жінок-претенденток наведений на рис. 2.

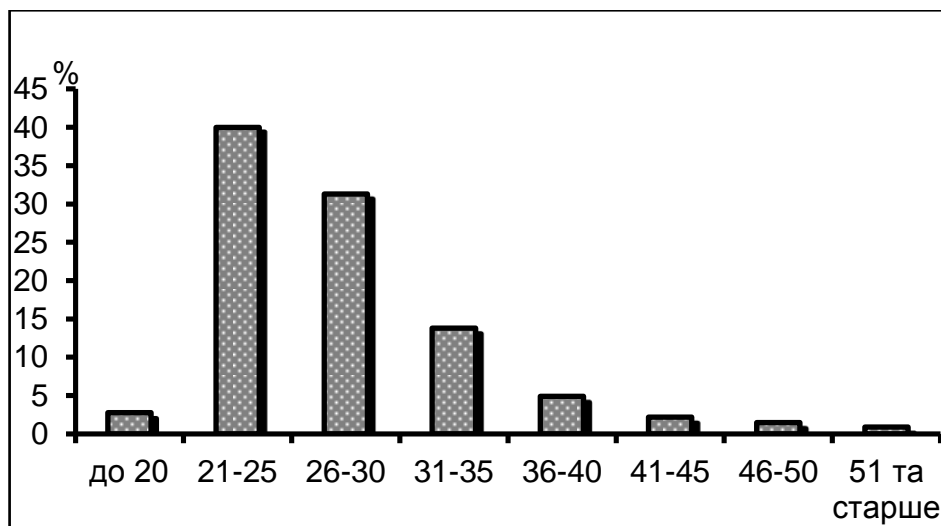

Рис. 2. Вік жінок-претенденток

Найактивніша частина жінок – від 20 до 35 років – 73 %. Усього 3,5 % жінок у віці 40 – 50 років і 3 % – до 20 років.

Щодо очікувань заробітної плати жінки претендують на менші ставки, ніж чоловіки. Так, більша частина жінок згодна на зарплату до 2 500 грн. Чоловіки ж оцінюють свої компетенції від 3 000 до 5 000 грн.

Рівні частки чоловіків та жінок мають вищу освіту (89 %). Як видно з діаграм (рис. 3), основні відмінності – у наявності вченого ступеня. Серед жінок – 1 %, серед чоловіків – 2 %.

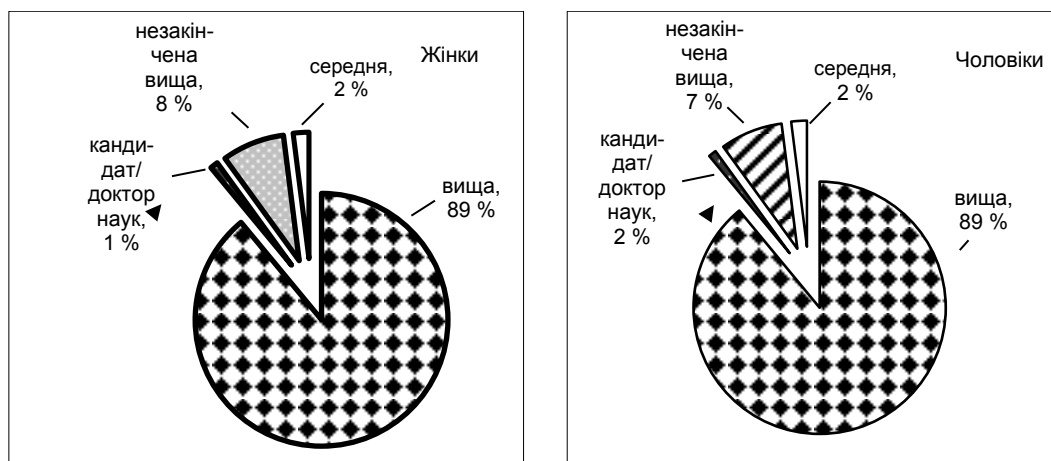

Рис. 3. Рівень освіти чоловіків і жінок

Знання іноземних мов – додаткова перевага будь-якого спеціаліста на ринку праці. 32 % претенденток зазначили, що вільно володіють англійською мовою, 3 % – німецькою і 2 % – французькою. Виявилось, що чоловіки менш "лінгвістичні" порівняно з жінками. Так, 24 % – володіють англійською, 2 % – німецькою, 1 % – французькою.

Розподіл претендентів та претенденток за галузями та професійними напрямками наведений в таблиці.

Таблиця

Розподіл претендентів та претенденток за галузями

Професійний напрямок	Жінки (%)	Чоловіки (%)
Інформаційні технології	14	86
Торівля	24	76
Банки / Інвестиції / Лізинг	38	62
Бухгалтерія / Управлінський облік / Фінанси	58	42
Маркетинг / Реклама / PR	53	57
Адміністративний персонал	74	26
Управління персоналом / Тренінги	65	35
Будівництво / Нерухомість	24	76
Вищий менеджмент	17	83
Виробництво	16	84
Транспорт / Логістика	37	63
Страховання	33	67
Юриспруденція	45	55
Медицина / Фармацевтика	44	56

Серед переважно "жіночих" професій – адміністративний персонал (74 %), управління персоналом / тренінги (65 %), бухгалтерія / управлінський облік / фінанси (58 %). Найбільш масові та престижні професійні напрямки "захвачено" чоловіками – інформаційні технології (86 %), виробництво (83 %), торгівля (76 %), будівництво / нерухомість (76 %) та ін. Домінування чоловіків очевидне й у сфері Вищого менеджменту.

Україна підписала декілька міжнародних договорів, що забороняють дискримінацію жінок у сфері зайнятості, зокрема Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації відносно жінок і Антидискримінаційну конвенцію Міжнародної організації праці [4].

Очевидно, що сучасні чоловіки мають значно більше можливостей формувати свою трудову кар'єру, ніж жінки. У наш час на ринку праці жінки є конкурентами чоловікам, але внаслідок безробіття витісняються як слабкий сектор. Існують явні диспропорції в рівні оплати і кар'єрних можливостях праці чоловіків і жінок, що підтверджується дослідженнями сайту.

Наук. керівн. Кожанова Є. П.

Література: 1. Тюріна І. О. Гендерні аспекти зайнятості й управління / Тюріна І. О. // Соціологічні дослідження. – 2007. – С. 137–142. 2. Мезенцева Е. Б. Чоловіки і жінки у сфері працевлаштування: логіка економічної реальності проти логіки гендерної ідентичності? / Мезенцева Е. Б. // Гендерна рівність: пошук рішень наявних проблем. – 2005. – № 7. 3. Московська А. А. Стереотипи чи конкуренція? (Аналіз деяких гендерних переваг роботодавців) / Московська А. А. // Соціологічні дослідження. – 2008. – № 3. – С. 52–61. 4. HeadHunter.com.ua до конференції "Жінка в бізнесі" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hh.ua>.